

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. rugsėjo 21 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Hipoteka užtikrinta paskola, indeksuota užsienio valiuta – Konvertavimo sąlygos nesąžiningumo vertinimo kriterijai – Nacionalinis neteisėtomis pripažintų bendrųjų sąlygų registras – Pareiga pateikti informaciją“

Byloje C-139/22

2022 m. sausio 18 d. *Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie* (Varšuvos miesto centro apylinkės teismas, Lenkija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2022 m. vasario 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

AM,

PM

prieš

mBank S.A.,

dalyvaujant

Rzecznik Finansowy,

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė L. S. Rossi, teisėjai S. Rodin (pranešėjas) ir O. Spineanu-Matei,

generalinis advokatas A. M. Collins,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- AM ir PM, atstovaujamų *radcowie prawni* W. Bochenek ir T. Zaremba,
- *mBank S.A.*, atstovaujamo *radca prawny* A. Cudna-Wagner ir *adwokat* B. Miąskiewicz,

* Proceso kalba: lenkų.

- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir S. Żyrek,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos P. Barros da Costa, A. Cunha, B. Lavrador, L. Medeiros ir A. Pimenta,
- Europos Komisijos, atstovaujamos I. Galindo Martín, S. L. Kalèdos, U. Małecka ir N. Ruiz García,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant dviejų vartotojų AM ir PM ginčą su *mBank S.A.* dėl to, kad šis bankas naudojo bendrąsias sutarčių sąlygas, įrašytas į nacionalinį neteisėtomis pripažintų bendrųjų sąlygų registrą (toliau – nacionalinis neteisėtų sąlygų registras).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 93/13 dvidešimt ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„<...> valstybių narių teismai arba administracinės institucijos privalo disponuoti pakankamomis bei veiksmingomis priemonėmis apsaugojant nuo nuolatinio nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais taikymo.“
- 4 Šios direktyvos 2 straipsnio b punkte numatyta:

„Šioje direktyvoje:

<...>

b) „vartotojas“ – bet kuris fizinis asmuo, kuris sutartyse, kurioms taikoma ši direktyva, veikia siekdamas tikslų, nesusijusių su jo verslu, prekyba ar profesija.“
- 5 Direktyvos 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto, ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

Faktas, kad buvo atskirai derėtasi dėl tam tikrų sąlygos aspektų arba vienos konkrečios sąlygos, neužkerta kelio ši straipsnį taikyti likusiai sutarties daliai, jeigu bendrai įvertinus sutartį paaiškėja, jog tai vis dėlto yra iš anksto suformuluota tipinė sutartis.

Tuo atveju, kai bet kuris pardavėjas ar tiekėjas [verslininkas] tvirtina, kad dėl tipinės sąlygos buvo atskirai derėtasi, jam tenka to įrodinėjimo pareiga.

3. Priede pateikiamas orientacinis ir neišsamus sąlygų, kurias galima laikyti nesąžiningomis, sąrašas.“

6 Šios direktyvos 4 straipsnyje nurodyta:

„1. Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas [*remiantis sudarant sutartį buvusiomis visomis aplinkybėmis ir visomis kitomis tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygomis*].

2. Sąlygų nesąžiningumo vertinimas nėra susijęs nei su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu, nei su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.“

7 Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas [verslininkas] sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

8 Šios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuočių pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniams nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [verslininkų] sudaromose su vartotojais.

2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti [būtų] pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui.“

9 Direktyvos 8 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą.“

Lenkijos teisė

- 10 *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Lenkijos Respublikos Konstitucija) 76 straipsnyje nustatyta:
„Valdžios institucijos saugo vartotojus, naudotojus ir nuomininkus nuo veiklos, keliančios grėsmę jų sveikatai, privatumui ir saugumui, ir nuo nesąžiningos rinkos praktikos. Šios apsaugos taikymo sritis apibrėžta įstatyme.“
- 11 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1964 m. balandžio 23 d. *Ustawa – Kodeks cywilny* (Įstatymas dėl Civilinio kodekso) (1964 m. *Dz. U.*, Nr. 16, 93 pozicija) (toliau – Civilinis kodeksas) 22¹ straipsnyje numatyta:
„Vartotojas yra fizinis asmuo, kuris sudaro su verslininku teisinį sandorį, tiesiogiai nesusijusį su jo komercine ar profesine veikla.“
- 12 Civilinio kodekso 58 straipsnio 1 dalyje nurodyta:
„Teisinis sandoris, kuris prieštarauja įstatymui arba kuriuo siekiama apeiti įstatymą, negalioja, išskyrus atvejus, kai taikytinoje nuostatoje numatomos kitokios pasekmės, visų pirma tai, kad negaliojančios teisinio sandorio sąlygos pakeičiamos atitinkamomis įstatymo nuostatomis.“
- 13 Šio kodekso 385¹ straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta:
„1. Su vartotoju sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, nėra jam privalomos, jeigu jose vartotojo teisės ir pareigos nustatomos nusižengiant gerai moralei ir šiurkščiai pažeidžiant jo interesus (neleistinos sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriomis nustatomos pagrindinės šalių prievolės, įskaitant kainą ar atlygį, jeigu jos suformuluotos vienareikšmiškai.
<...>
3. Sąlygomis, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, laikomos sutarties nuostatos, kurių turiniui vartotojas neturėjo realios įtakos. Visų pirma tai taikoma standartinėms sutarties, kurią vartotojui pasiūlė kita sutarties šalis, sąlygoms.“
- 14 Civilinio kodekso 385² straipsnis suformuluotas taip:
„Vertinimas, ar sutarties sąlyga atitinka gerą moralę, atliekamas pagal sutarties sudarymo metu buvusią situaciją, atsižvelgiant į jos turinį, aplinkybes, kuriomis ji buvo sudaryta, ir sutartis, kurios yra susijusios su sutartimi, į kurią įtraukta vertinama sąlyga.“
- 15 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1964 m. lapkričio 17 d. *Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego* (Įstatymas dėl Civilinio proceso kodekso) (1964 m. *Dz. U.*, Nr. 43, 296 pozicija) (toliau – Civilinio proceso kodeksas) 479³⁶ straipsnyje buvo numatyta:
„Bylos dėl standartinės sutarties sąlygų pripažinimo neleistinomis priklauso *Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Varšuvos apygardos teismas – Konkurencijos ir vartotojų apsaugos teismas, Lenkija) jurisdikcijai.“

16 Civilinio proceso kodekso 479⁴² straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„Jei ieškinys patenkinamas, teismas rezoliucinėje sprendimo dalyje nurodo standartinės sutarties sąlygų, kurios buvo pripažintos neleistinomis, turinį ir uždraudžia jas naudoti.“

17 Civilinio proceso kodekso 479⁴³ straipsnis buvo suformuluotas taip:

„Įsiteisėjęs teismo sprendimas sukelia pasekmes tretiesiems asmenims nuo tada, kai draudžiama standartinės sutarties sąlyga įtraukiama į 479⁴⁵ straipsnio 2 dalyje nurodytą registrą.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 2009 m. spalio 7 d. ieškovai pagrindinėje byloje, kuriuos sieja santuokos ryšiai, su *mBank* sudarė fizinių asmenų hipoteka užtikrintą paskolos sutartį, numatančią paskolos indeksavimą pagal Šveicarijos franko (CHF) kursą (toliau – pagrindinėje byloje nagrinėjama paskolos sutartis). Pagal šią sutartį buvo suteikta 246 500 Lenkijos zlotų (PLN) (apie 54 560 eurų) paskola. Joje buvo numatyta kintama palūkanų norma, nustatoma kaip *3 Month London Interbank Offered Rate* (LIBOR 3M) bazinė palūkanų norma, taikoma valiutai, kuria buvo suteikta ta paskola, pridėjus 2,70 % banko fiksuotą maržą visam paskolos laikotarpiui.

19 Pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamos paskolos sutartį ieškovai pagrindinėje byloje pasirašė pareiškimą, kad jiems žinoma rizika, kylanti dėl šios sutarties pasirašymo, ir jos sąlygos.

20 Paskolos paraiškos pateikimo metu antrosios pakopos universiteto diplomą turinti AM buvo trejus su puse metų išdirbusi *mBank*. Banko darbuotojas pateikė jai istorinę CHF ir PLN keitimo kurso diagramą, apimančią trejus metus iki šios paraiškos pateikimo, taip pat simuliaciją, kurioje buvo nurodytas paskolos sumų ir paskolos įmokų dydis, jei ateityje šis keitimo kursas padidėtų. PM, kuris pasirašė pagrindinėje byloje nagrinėjamą paskolos paraišką ir sutartį, savo ruožtu nedalyvavo nei pačios paskolos suteikimo procedūroje, nei su banko darbuotojais surengtuose susitikimuose.

21 2020 m. balandžio 7 d. AM ir PM kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teismą – *Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieście w Warszawie* (Varšuvos miesto centro apylinkės teismas, Lenkija) – su ieškiniu *mBank*, grindžiamu tuo, kad kai kurios pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties sąlygos yra niekinės. Pareikšdami šį ieškinį ieškovai prašė jiems priteisti iš *mBank* 37 439,70 PLN (apie 8 290 eurų) sumą su įstatyme numatyto dydžio delspinigiomis grąžinant banko nepagrįstai gautą pagrindinės paskolos sumą ir palūkanų įmokas, o tuo atveju, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažintų sutartį niekine, – priteisti 74 768,63 PLN (apie 16 550 eurų) sumą su įstatyme numatyto dydžio delspinigiomis, grąžinant visas atsakovo pagrindinėje byloje gautas lėšas.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad 2014 m. rugpjūčio 5 d. *Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Konkurencijos ir vartotojų apsaugos tarnybos viršininkas, Lenkija) į neteisėtų sąlygų registrą įtraukė šią *mBank* naudotą standartinių sutarčių nuostatą: „[p]agrindinės paskolos sumos ir palūkanos, taip pat palūkanų įmokos grąžinamos [Lenkijos zlotais], konvertavus pagal paskolos grąžinimo dieną nuo 14.50 val. galiojanti <...> valiutų kursų lentelėje nurodytą [Šveicarijos franko] pardavimo kursą“.

- 23 Be to, 2021 m. gegužės 25 d. Konkurencijos ir vartotojų apsaugos tarnybos viršininkas į neteisėtų sąlygų registrą įtraukė *mBank* naudotas standartinių sutarčių nuostatas, pagal kurias „[k]onkrečią darbo dieną taikomi valiutų pirkimo ir (arba) pardavimo kursai gali keistis. Sprendimą dėl kursų pakeitimo ir keitimo dažnumo priima bankas, atsižvelgdamas į 6 dalyje išvardytus veiksnius“; „[v]aliutų pirkimo ir (arba) pardavimo kursai ir valiutų kursų skirtumai nustatomi atsižvelgiant į šiuos veiksnius: 1) aktualias valiutų keitimo kursų kotiruotes tarpbankinėje rinkoje; 2) valiutų pasiūlą ir paklausą vidaus rinkoje; 3) palūkanų normų skirtumus ir infliacijos lygį vidaus rinkoje; 4) užsienio valiutų likvidumą rinkoje; 5) mokėjimų ir prekybos balansą“.
- 24 Anot prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo, sutarčių sąlygas, panašias arba tapačias toms, kurios 2014 m. rugpjūčio 5 d. ir 2021 m. gegužės 25 d. buvo įtrauktos į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą, Lenkijos teismai pripažino nesąžiningomis, nes tokios sutarčių sąlygos atitinkamam bankui suteikia teisę laisvai nustatyti užsienio referencinės valiutos kursą ir atitinkamai teisę laisvai nustatyti paskolos gavėjo mokėtinos įmokos sumą, nors tuo pačiu metu jis privalo grąžinti paskolą tik Lenkijos zlotais.
- 25 Be to, nacionalinis teismas konstatavo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos paskolos sutarties sąlygų turinys yra toks pats kaip ir į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktų sąlygų, nurodytų šio sprendimo 23 punkte.
- 26 Jam kilo klausimas, ar vien fakto, kad šalių sudarytoje sutartyje yra sąlyga, kurios turinys atitinka į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktą sąlygą, pakanka, kad ją būtų galima laikyti neteisėta sutarties sąlyga, nesant reikalo tikrinti ir nustatyti šios sutarties sudarymo aplinkybių.
- 27 Nors pagrindinėje byloje nagrinėjamoje paskolos sutartyje yra nuostatų, pagal kurias paskola turi būti grąžinama Lenkijos zlotais, o *mBank* konvertuoja šią valiutą į Šveicarijos frankus pagal savo valiutos keitimo kursą, joje taip pat įtvirtinta nuostata, išplaukianti iš 2009 m. liepos 1 d. priimtos naujos *mBank* bendrųjų sąlygų redakcijos, kurioje numatyta galimybė ieškovams pagrindinėje byloje grąžinti paskolą iš karto Šveicarijos frankais. Taigi jie gali kas mėnesį grąžintiną sumą konvertuoti pagal pasirinktos banko įstaigos valiutos kursą ir nebeprisiklauso nuo *mBank* nustatyto keitimo kurso.
- 28 Nacionalinėje jurisprudencijoje nėra vienodo požiūrio dėl to, ar nesąžiningas sutarties sąlygos pobūdis gali išnykti dėl kitos šios sutarties sąlygos, pagal kurią ji tampa fakultatyvi.
- 29 Nepaisant klausimo, ar abi atitinkamos sąlygos turi būti automatiškai pripažįstamos nesąžiningomis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų bent jau įvertinti sąlygos, pagal kurią pagrindinėje byloje nagrinėjama paskolos sutartis yra indeksuojama Šveicarijos frankais, nesąžiningumą, nes ši sąlyga niekada nebuvo įtraukta į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą.
- 30 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar *mBank* privalėjo pateikti informaciją apie valiutos keitimo riziką ir AM, kuri paskolos paraiškos pateikimo dieną buvo jo darbuotoja, atsižvelgiant į jos išsilavinimą ir profesinę patirtį.
- 31 Jeigu neprivalėjo, t. y. tuo atveju, kai verslininkas sudaro vieną sutartį dviem vartotojais, verslininkui tenkančios pareigos pateikti informaciją apimtis gali skirtis priklausomai nuo atitinkamo vartotojo, tuomet nacionaliniam teismui kyla klausimas dėl iš to kylančių pasekmių, ypač kiek tai susiję su galimybe konstatuoti, kad sąlyga nesąžininga ar sutartis negalioja tik vieno iš vartotojų atžvilgiu.

- 32 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie* (Varšuvos miesto centro apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [Direktyvos 93/13] 3 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 8 straipsnis, taip pat veiksmingumo principas turi būti aiškinami taip, kad siekiant sutarties sąlygą, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, pripažinti nesąžininga pakanka, kad šios sutarties sąlygos turinys atitiktų standartinės sutarties nuostatos, įtrauktos į neleistinų sąlygų registrą, turinį?
 2. Ar [Direktyvos 93/13] 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją teismui draudžiama aiškinti nacionalinės teisės aktus taip, kad nesąžininga sutarties sąlyga netenka savo nesąžiningo pobūdžio, jei vartotojas gali pasirinkti vykdyti savo įsipareigojimus pagal sutartį remdamasis kita, sąžininga, sutarties sąlyga?
 3. Ar [Direktyvos 93/13] 3 straipsnio 1 dalis ir 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad verslininkas turi pareigą informuoti kiekvieną vartotoją apie esminius sutarties požymius ir su sutartimi susijusią riziką, net jei šis vartotojas turi reikiamų žinių šioje srityje?
 4. Ar [Direktyvos 93/13] 3 straipsnio 1 dalis, [6 straipsnio 1 dalis] ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad tuo atveju, kai sutartį su vienu verslininku sudaro keli vartotojai, tos pačios sutarties sąlygos pirmojo vartotojo atžvilgiu gali būti laikomos nesąžiningomis, o antrojo atžvilgiu – sąžiningomis ir dėl to gali atsitikti taip, kad sutartis pirmojo vartotojo atžvilgiu gali būti pripažinta negaliojančia, o antrojo vartotojo atžvilgiu – galiojančia, taigi pastarajam galios visos iš jos kylančios prievolės?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 33 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 8 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama atitinkamoms nacionalinės valdžios institucijoms sutarties sąlygą, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, laikyti nesąžininga vien dėl to, kad jos turinys atitinka į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktos standartinės sutarties sąlygos turinį.
- 34 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją Direktyvoje 93/13 nustatyta apsaugos sistema pagrįsta mintimi, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei verslininko tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio (žr., be kita ko, 2023 m. gegužės 4 d. Sprendimo *BRD Groupe Societé Générale ir Next Capital Solutions*, C-200/21, EU:C:2023:380, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 35 Taigi visų pirma iš šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryški neatitiktis tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai, o pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalį tokia nesąžininga sąlyga vartotojui yra neprivaloma. Pastarąja nuostata siekiama formalią pusiausvyrą, sutartimi nustatytą tarp sutarties šalių teisių ir pareigų, pakeisti realia pusiausvyrą, galinčia atkurti sutarties šalių lygybę (šiuo klausimu žr. 2023 m. gegužės 4 d. Sprendimo *BRD Groupe Societé Générale ir Next Capital Solutions*, C-200/21, EU:C:2023:380, 25 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 36 Be to, atsižvelgiant į viešojo intereso apsaugoti silpnesnėje padėtyje esančius vartotojus pobūdį ir svarbą, pagal minėtos direktyvos 7 straipsnio 1 dalį, siejamą su jos dvidešimt ketvirta konstatuojamąja dalimi, valstybės narės įpareigojamos numatyti tinkamas ir veiksmingas priemonės, užkertančias kelią nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, verslininkų sudaromose su vartotojais (2023 m. gegužės 4 d. Sprendimo *BRD Groupe Societé Générale ir Next Capital Solutions*, C-200/21, EU:C:2023:380, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 37 Kaip matyti iš Direktyvos 93/13 7 straipsnio 2 dalies, minėtos priemonės apima asmenų arba organizacijų, turinčių teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, galimybę iškelti bylą teismuose, kad būtų nustatyta, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir prireikus jos būtų uždraustos (žr. 2012 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 36 punktą).
- 38 Kadangi nagrinėjama atveju ieškovai pagrindinėje byloje pateikė prašymą nacionaliniam teismui dėl konkrečios sutarties, nereikia atsakyti į pirmąjį klausimą, atsižvelgiant į Direktyvos 93/13 7 straipsnio 2 dalį.
- 39 Galiausiai pažymėtina, kad, remiantis šios direktyvos dvylikta konstatuojamąja dalimi, ja tik iš dalies ir minimaliai suderinami nacionalinės teisės aktai, susiję su nesąžiningomis sąlygomis, todėl valstybės narės turi galimybę, atsižvelgdamos į SESV, vartotojams užtikrinti aukštesnę apsaugos lygį nacionalinėmis nuostatomis, kurios yra griežtesnės už šios direktyvos nuostatas. Be to, pagal šios direktyvos 8 straipsnį valstybės narės gali priimti arba palikti galioti griežčiausias šią Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, kad užtikrintų aukštesnę vartotojų apsaugos lygį (šiuo klausimu žr. 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Trapeza Peiraios*, C-243/20, EU:C:2021:1045, 54 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Dėl nacionalinio neteisėtų sąlygų registro Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, viena vertus, toks mechanizmas, kaip šis registras, kuriuo nustatomas nesąžiningomis laikytinų sąlygų sąrašas, patenka į griežtesnių nuostatų, kurias valstybės narės gali priimti ar palikti galioti pagal Direktyvos 93/13 8 straipsnį, taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2015 m. vasario 26 d. Sprendimo *Matei*, C-143/13, EU:C:2015:127, 61 punktą) ir kad jis iš esmės atitinka vartotojų apsaugos interesą (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Biuro podróży „Partner“*, C-119/15, EU:C:2016:987, 36 punktą).
- 41 Ginčijamos sutarties sąlygos nesąžiningumo konstatavimas, remiantis jos turinio palyginimu su į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktos sąlygos turiniu, gali greitai padėti užtikrinti, kad daugelyje sutarčių naudojamos nesąžiningos sąlygos nebekeltų padarinių vartotojams, kurie yra šių sutarčių šalys.
- 42 Beje, būtent remdamasis tuo pačiu Direktyvos 93/13 8 straipsniu Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės narės gali išplėsti šios direktyvos 3 straipsnio 1 ir 3 dalyse, siejamose su jos priedo 1 punktu, numatytą apsaugą ir bendrai pripažinti šiame punkte išvardytas standartines sąlygas nesąžiningomis, nesant reikalo atlikti papildomo nagrinėjimo pagal Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje nurodytus kriterijus (2019 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Lovasné Tóth*, C-34/18, EU:C:2019:764, 47 punktą).

- 43 Kita vertus, Teisingumo Teismas nusprendė, kad jeigu nacionalinis neteisėtų sąlygų registras tvarkomas skaidriai, siekiant ne tik vartotojų, bet ir verslininkų interesų, ir laikantis teisinio saugumo principo nuolat atnaujinamas, šio registro sukūrimas atitinka Sąjungos teisę (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Biuro podróży „Partner“*, C-119/15, EU:C:2016:987, 36–39 ir 43 punktus).
- 44 Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad neteisėtų sąlygų registro mechanizmo taikymas suponuoja tai, kad kompetentingas nacionalinis teismas įvertina ginčijamos sutarties sąlygos lygiavertiškumą bendrųjų sąlygų nuostatai, kuri pripažinta neteisėta ir įtraukta į šį registrą, ir kad atitinkamas verslininkas turi galimybę ginčyti šį lygiavertiškumą nacionaliniame teisme, siekdamas, kad būtų nustatyta, ar, turint omenyje visas kiekvienai bylai būdingas reikšmingas aplinkybes, ši sutarties sąlyga, ypač atsižvelgiant į jos sukeltus padarinius, turinio požiūriu yra tapati į tokį registrą įtrauktai sąlygai (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Biuro podróży „Partner“*, C-119/15, EU:C:2016:987, 40–42 punktus).
- 45 Taip pat primintina, kad nors pagal Direktyvos 93/13 8 straipsnį valstybės narės savo vidaus teisėje gali numatyti platesnį vertinimą savo iniciatyva nei tą, kuri jų teismai privalo atlikti pagal šią direktyvą, t. y. taikyti supaprastintas sutarties sąlygų, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, nesąžiningumo vertinimo procedūras, nacionalinis teismas vis dėlto paprastai turi apie šį vertinimą informuoti bylos šalis ir pasiūlyti joms, laikantis rungimosi principo ir šiuo aspektu nacionalinės teisės procesinėse normose numatytos formos, pateikti savo poziciją (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 11 d. Sprendimo *Biuro podróży „Partner“*, C-511/17, EU:C:2020:188, 41 ir 42 punktus).
- 46 Šiomis aplinkybėmis, į pirmąjį klausimą atsakytina taip, kad Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis ir 8 straipsnis turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys atitinkamoms nacionalinės valdžios institucijoms sutarties sąlygą, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, laikyti nesąžininga vien dėl to, kad jos turinys atitinka į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktos standartinės sutarties sąlygos turinį.

Dėl antrojo klausimo

- 47 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją sutarties nuostata, kuri dėl joje numatytų tam tikrų vartotojo išsipareigojimų vykdymo sąlygų laikytina nesąžininga, gali netekti nesąžiningo pobūdžio dėl kitos sutarties nuostatos, numatančios vartotojui galimybę vykdyti išsipareigojimus kitomis sąlygomis.
- 48 Pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismas turi kompetenciją aiškinti šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje ir jos priede pavartotą sąvoką „nesąžininga sąlyga“ ir pateikti kriterijus, kuriuos nacionalinis teismas gali arba turi taikyti vertindamas sutarties sąlygą pagal minėtos direktyvos nuostatas, turint omenyje tai, kad šis teismas, remdamasis minėtais kriterijais ir atsižvelgdamas į nagrinėjamo atvejo aplinkybes, turi priimti sprendimą dėl tam tikros sutarties sąlygos konkretaus kvalifikavimo. Tuo remiantis darytina išvada, kad Teisingumo Teismui pakanka nacionaliniam teismui pateikti gaires, į kurias jis turi atsižvelgti, kai vertina aptariamą sąlygą nesąžiningumą (2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest*, C-600/21, EU:C:2022:970, 38 punktus).

- 49 Šiuo klausimu primintina, kad vertindamas sutarties sąlygos, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, nesąžiningumą nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalyje ir 5 straipsnyje numatytus kriterijus, turi nustatyti, ar nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis tokia sąlyga atitinka šioje direktyvoje numatytus sąžiningumo, teisių ir pareigų pusiausvyros ir skaidrumo reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *Abanca Corporación Bancaria ir Bankia*, C-70/17 ir C-179/17, EU:C:2019:250, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 50 Žinoma, nacionalinis teismas, atlikdamas sutarties sąlygos, kurios pagrindu yra pareikštas jo nagrinėjamas ieškinys, galimo nesąžiningumo vertinimą, privalo atsižvelgti į visas kitas tos sutarties sąlygas (2021 m. sausio 27 d. Sprendimo *Dexia Nederland*, C-229/19 ir C-289/19, EU:C:2021:68, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), nes, priklausomai nuo šios sutarties turinio, gali prireikti įvertinti visų tos sutarties sąlygų kumuliacinį poveikį (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 11 d. Sprendimo *Lintner*, C-511/17, EU:C:2020:188, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 51 Vis dėlto Teisingumo Teismas patikslino, kad vertindamas sąlygos nesąžiningumą nacionalinis teismas turi orientuotis tik į atitinkamos sutarties sudarymo datą ir, visų pirma atsižvelgdamas į visas su sutarties sudarymu susijusias aplinkybes, įvertinti, ar ši sąlyga savaime lėmė šalių teisių ir pareigų neatitiktį atitinkamo verslininko naudai, net jeigu ši neatitiktis galėtų atsirasti tik susiklosčius tam tikroms aplinkybėms arba, esant kitai situacijai, ši sąlyga netgi galėtų būti naudinga atitinkamam vartotojui (šiuo klausimu žr. 2021 m. sausio 27 d. Sprendimo *Dexia Nederland*, C-229/19 ir C-289/19, EU:C:2021:68, 54 ir 55 punktus).
- 52 Nagrinėjamo atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje paskolos sutartyje yra sąlygų, kurių turinys atitinka į nacionalinį neteisėtų sąlygų registrą įtrauktų sąlygų turinį: pagal jas reikalaujama, kad paskolos gavėjas užsienio valiuta indeksuotą paskolą grąžintų tik nacionaline valiuta, konvertuota pagal atitinkamo banko laisvai nustatytą valiutos keitimo kursą.
- 53 Be to, pagrindinėje byloje nagrinėjamoje paskolos sutartyje taip pat yra kitų sąlygų, leidžiančių ieškovams pagrindinėje byloje atitinkamą paskolą grąžinti iš karto Šveicarijos frankais, o tai reiškia, kad šia valiuta grąžintiną sumą jie gali kas mėnesį pakeisti savo pasirinktoje įstaigoje, todėl *mBank* negali laisvai nustatyti šios sumos. Taigi, kaip savo rašytinėse pastabose pabrėžė Europos Komisija, šios kitos sąlygos yra alternatyvus atitinkamo vartotojo paskolos grąžinimo būdas, palyginti su numatytu ankstesniame šio sprendimo punkte nurodytose sąlygose.
- 54 Vis dėlto iš šio sprendimo 23 punkto matyti, kad minėtos sąlygos buvo pripažintos nesąžiningomis dėl to, kad jomis atitinkamam bankui suteikiama teisė laisvai nustatyti valiutos keitimo kursą, taigi ir teikiamos paslaugos dydį, todėl jos pačios savaime sukuria ryškią šalių teisių ir pareigų neatitiktį atitinkamo verslininko naudai. Todėl aplinkybė, kad ši neatitiktis galimai neatsiranda dėl to, kad atitinkamas vartotojas, vykdydamas sutartį, nusprendžia pasinaudoti joje numatytais alternatyviais paskolos grąžinimo būdais, neturi reikšmės, kaip pažymėta šio sprendimo 51 punkte, vertinant pačių šių sąlygų nesąžiningumą.
- 55 Reikia pridurti, kad į su vartotoju sudarytą sutartį įtraukus dvi alternatyvias sąlygas, susijusias su tos pačios vartotojui tenkančios pareigos vykdymu, iš kurių viena yra nesąžininga, o kita teisėta, atitinkamam verslininkui suteikiama galimybė spekuliuoti tuo, kad dėl informacijos trūkumo, neatidumo ar nežinojimo vartotojas įvykdys atitinkamą pareigą remdamasis sąlyga, dėl kurios jo nenaudai atsiranda ryški šalių teisių ir pareigų neatitiktis. Todėl toks sutartinis mechanizmas pats savaime gali būti nesąžiningas.

- 56 Be to, nepripažinus nesąžiningos sąlygos niekine, būtų trukdoma pasiekti Direktyvos 93/13 7 straipsnyje nurodytą ilgalaikį tikslą – nutraukti nesąžiningų sąlygų naudojimą verslininko su vartotoju sudarytose sutartyse.
- 57 Šiomis aplinkybėmis į antrąjį klausimą atsakytina, kad Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją sutarties nuostata, kuri dėl joje numatytų tam tikrų atitinkamo vartotojo išipareigojimų vykdymo sąlygų laikytina nesąžininga, negali netekti nesąžiningo pobūdžio dėl kitos sutarties nuostatos, numatančios vartotojui galimybę vykdyti išipareigojimus kitomis sąlygomis.

Dėl trečiojo klausimo

- 58 Trečiasis klausimas, pateiktas dėl Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio 1 dalies aiškinimo, susijęs su verslininkui tenkančiu reikalavimu prieš sudarant užsienio valiuta indeksuojamos paskolos sutartį pateikti informaciją būsimam paskolos gavėjui tuo atveju, kai jis yra verslininko darbuotojas. Vis dėlto skaidrumo reikalavimas numatytas šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje, kiek tai susiję su sąlygomis, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, o „vartotojo“ sąvoka apibrėžta minėtos direktyvos 2 straipsnio b punkte.
- 59 Taigi laikytina, kad trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 2 straipsnio b punktu, turi būti aiškinama taip, kad verslininkas turi pareigą informuoti atitinkamą vartotoją apie esminius sudarytos sutarties požymius ir su šia sutartimi susijusią riziką, net jeigu vartotojas yra jo darbuotojas ir turi atitinkamų žinių apie minėtą sutartį.
- 60 Primintina, kad šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatytas sutarties sąlygų skaidrumo reikalavimas reiškia, kad ši sąlyga vartotojui turi būti ne tik suprantama formaliu ir gramatiniu aspektais, bet ir kad vidutinis, pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus vartotojas galėtų suvokti, kaip konkrečiai ta sąlyga veikia, ir remdamasis konkrečiais ir suprantamais kriterijais įvertinti galimai reikšmingas tokios sąlygos ekonomines pasekmes jo finansiniams išipareigojimams (2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 64 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 61 Ši nuoroda į vidutinį vartotoją yra objektyvus kriterijus. Be to, dėl „vartotojo“ sąvokos, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 93/13 2 straipsnio b punktą, pažymėtina, kad ji yra objektyvi ir nepriklauso nuo konkrečių žinių, kurių gali turėti atitinkamas asmuo, arba informacijos, kurią jis faktiškai turi (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 21 d. Sprendimo *Pouvin ir Dijoux*, C-590/17, EU:C:2019:232, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 62 Konkrečiau kalbant apie užsienio valiuta indeksuotas paskolos sutartis, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pažymėtina, kad sutarties sąlygų skaidrumo reikalavimas reiškia, kad verslininkas turi atitinkamą vartotoją aiškiai informuoti apie tai, jog sudarant tokią sutartį jam tenka tam tikra valiutų keitimo rizika, kurią galbūt bus sunku prisiimti ekonominiu požiūriu, jei valiuta, kuria jis gauna pajamas, nuvertėtų. Be to, iš verslininko turi būti reikalaujama, kad jis atitinkamam vartotojui nurodytų galimus valiutų kursų svyravimus ir riziką, galinčią kilti dėl to, kad tokia sutartis sudaroma užsienio valiuta (šiuo klausimu žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 71 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 63 Iš verslininko suteiktos informacijos vidutinis, pakankamai informuotas ir protingai pastabus bei nuovokus vartotojas turi galėti suprasti ne tik tai, kad dėl valiutos kurso svyravimo sąskaitos valiutos ir mokėjimo valiutos keitimo kurso pokyčiai gali turėti neigiamų pasekmių jo finansiniams įsipareigojimams, bet ir tai, kad pasirašant paskolos sutartį užsienio valiuta per visą sutarties laikotarpį jam gali grėsti reali rizika, jeigu valiuta, kuria jis gauna pajamas, smarkiai nuvertėtų, palyginti su sąskaitos valiuta (2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 72 punktą).
- 64 Atsižvelgdamas į sutarties sudarymo aplinkybes nacionalinis teismas turi patikrinti, ar atitinkamam vartotojui buvo pateikta visa informacija, galinti turėti įtakos jo įsipareigojimų apimčiai ir padedanti įvertinti jų finansines pasekmes (2023 m. sausio 12 d. Sprendimo *D. V. (Advokato užmokestis – Valandinio įkainio principas)*, C-395/21, EU:C:2023:14, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 65 Nagrinėjamu atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktos informacijos matyti, kad AM, kuri kartu su PM sudarė užsienio valiuta indeksuotos paskolos sutartį, buvo *mBank* darbuotoja ir dėl savo išsilavinimo ir profesinės patirties turėjo nuovokesnio vartotojo nei vidutinis žinių apie su šia paskolos sutartimi susijusius esminius požymius ir riziką.
- 66 Vis dėlto iš šio sprendimo 60 ir 61 punktų matyti, kad skaidrumo reikalavimo laikymasis turi būti tikrinamas atsižvelgiant į objektyvų vidutinio vartotojo, kuris yra pakankamai gerai informuotas, protingai pastabus ir apdairus, standartą, kurio neatitinka nei mažiau apdairus, palyginti su vidutiniu vartotoju, nei apdairesnis už vidutinį vartotoją.
- 67 Be to, iš Direktyvos 93/13 2 straipsnio b punkto formuluotės matyti, kad pagal šią direktyvą suteikiama apsauga priklauso nuo tikslų, kuriais veikia fizinis asmuo, t. y. tikslų, nesusijusių su jo profesine veikla, o ne nuo konkrečių šio asmens turimų žinių.
- 68 Toks platus sąvokos „vartotojas“ aiškinimas leidžia užtikrinti pagal šią direktyvą suteikiamą apsaugą visiems fiziniams asmenims, kurie yra mažiau palankioje padėtyje nei verslininkas tiek dėl informuotumo lygio, tiek dėl galimybių derėtis, taigi šie fiziniai asmenys yra priversti sutikti su verslininko iš anksto parengtomis sąlygomis ir negali daryti kokios nors įtakos jų turiniui (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 21 d. Sprendimo *Pouvin ir Dijoux*, C-590/17, EU:C:2019:232, 25 ir 28 punktus).
- 69 Taigi aplinkybė, jog fizinis asmuo su darbdaviu sudaro sutartį, kuri nėra darbo sutartis, savaime nėra kliūtis jį laikyti „vartotoju“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 2 straipsnio b punktą (2019 m. kovo 21 d. Sprendimo *Pouvin ir Dijoux*, C-590/17, EU:C:2019:232, 29 punktą).
- 70 Šiomis aplinkybėmis į trečiąjį klausimą atsakytina: Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 2 straipsnio b punktu, turi būti aiškinama taip, kad verslininkas turi pareigą informuoti atitinkamą vartotoją apie pagrindinius sudarytos sutarties požymius ir su šia sutartimi susijusią riziką, net jeigu vartotojas yra jo darbuotojas ir turi atitinkamų žinių apie minėtą sutartį.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 71 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad tuo atveju, kai du vartotojai sudaro tą pačią sutartį su verslininku, tos pačios sutarties sąlygos gali būti laikomos nesąžiningomis pirmojo vartotojo atžvilgiu, bet sąžiningomis antrojo atžvilgiu.

- 72 Kaip matyti iš šio sprendimo 31 punkto, šis klausimas buvo pateiktas tik tuo atveju, jeigu į trečiąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai. Taigi į ketvirtąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 73 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 3 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis ir 8 straipsnis turi būti aiškinami kaip nedraudžiantys atitinkamoms nacionalinės valdžios institucijoms sutarties sąlygą, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, laikyti nesąžininga vien dėl to, kad jos turinys atitinka į nacionalinį neteisėtomis pripažintų bendrųjų sąlygų registrą įtrauktos standartinės sutarties sąlygos turinį.**
- 2. Direktyvos 93/13 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją sutarties nuostata, kuri dėl joje numatytų tam tikrų atitinkamo vartotojo įsipareigojimų vykdymo sąlygų laikytina nesąžininga, negali netekti nesąžiningo pobūdžio dėl kitos sutarties nuostatos, numatančios vartotojui galimybę vykdyti įsipareigojimus kitomis sąlygomis.**
- 3. Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 2 straipsnio b punktu, turi būti aiškinama taip, kad verslininkas turi pareigą informuoti atitinkamą vartotoją apie pagrindinius sudarytos sutarties požymius ir su šia sutartimi susijusią riziką, net jeigu vartotojas yra jo darbuotojas ir turi atitinkamų žinių apie minėtą sutartį.**

Parašai.